

Izjava o brizi za umiruće

Ljudi koji žive prema uputstvima Biblije smatraju stvarnost smrti delom trenutnog stanja ljudskog roda izloženog grehu (Post 2,17; Rim 5; Heb 9,27). Ima "vreme rađanja i vreme umiranja" (Prop 3,2). Premda je večni život dar, obećan svima koji prihvate spasenje po Isusu Hristu, verni hrišćani očekuju Isusov drugi dolazak kad će potpuno ostvariti svoju besmrtnost (Jov 3,16, Rim 3,23; 1 Kor 15,51-54). U očekivanju Isusovog ponovnog dolaska hrišćani mogu biti pozvani da brinu za umiruće i da se lično suoče sa smrću.

Život svakog čoveka je izložen bolu i patnji. Fizičke, umne i duševne traume su svuda prisutne. Međutim, ljudske patnje nemaju obilježja okajanja ili zasluga. Biblija uči da se nikakvom količinom ni veličinom ljudskih patnji ne može okajati greh. Za to su dovoljne samo Hristove patnje. Sveto pismo poziva hrišćane da ne očajavaju u nevoljama, već da se u njima uče poslušnosti (Jev 5,7-8), strpljenju (Jak 1,2-4) i istrajnosti (Rim 5,3). Biblija takođe svedoči o pobedničkoj snazi Isusa Hrista (Jov 16,33) i uči da je služenje napaćenom čovječanstvu važna hrišćanska dužnost (Mt 25,34-40). Tako je Isus učio i pokazivao primerom (Mt 9,35; Lk 10,34-36) i to je Njegova volja za nas (Lk 10,37). Hrišćani s radošću očekuju dan kad će Bog zauvek učiniti kraj patnjama (Otk 21,4).

Napredak savremene medicine učinio je odluke o brizi za umiruće složenijima. U prošlim vremenima se malo toga moglo učiniti za produženje ljudskog života. No moć savremene medicine da odloži smrt stvorila je teška moralna i etička pitanja. Koja ograničenja hrišćanska vera stavlja pred upotrebu takve moći? Kada cilj odlaganja trenutka smrti treba ustupiti pred ciljem olakšanja bola pri kraju života? Ko ima pravo doneti takve odluke? Koja ograničenja, ako ih uopšte ima, treba hrišćanska ljubav staviti postupcima namenjenim okončanju ljudske patnje?

Postalo je uobičajeno da se o takvim pitanjima raspravlja pod nazivom eutanazija. U pogledu ovog izraza postoji dosta zbrke. Izvorno i doslovno značenje ovog izraza bilo je "dobra smrt". Danas se ovaj izraz koristi s dva bitno različita značenja. Pod eutanazijom se često misli na "milosrdno ubistvo" ili namerno uzimanje života pacijentu kako bi izbegao bolno umiranje ili da bi se olakšali tereti njegovoj porodici ili društvu. (To je takozvana aktivna eutanazija.) Međutim, izraz eutanazija se takođe uzima prema adventističkom gledištu neodgovarajuće za uskraćivanje ili odustajanje od medicinskih intervencija koje veštački produžuju ljudski život, čime se osobi dopušta da umre prirodnom smrću. (To je takozvana pasivna eutanazija.) Adventisti vjeruju da se dopuštenje pacijentu da umre izostavljanjem medicinskih intervencija, koje samo produžuju patnje i odlažu trenutak smrti, moralno razlikuje od postupaka kojima je primarna namjera direktno oduzimanje života.

Adventisti nastoje riješiti etičke probleme na kraju života na načine koji otkrivaju njihovu veru u Boga kao Stvoritelja i Otkupitelja života i koji pokazuju da ih je Božja milost osnažila za dela ljubavi prema bližnjima. Adventisti priznaju da je Bog stvoritelj života, tog predivnog dara koji je vredno čuvati i održavati (Post 1-2). Takođe priznaju Božji čudesni dar otkupljenja koji osigurava večni život onima koji veruju (Jov 3,15; 17,3). Zato podupiru upotrebu savremene medicine da produži ljudski život na ovom svetu. Međutim, ovu moć treba koristiti na milosrdne načine koji će umanjujući patnje otkriti Božju milost. Budući da imaju Božje obećanje večnog života na obnovljenoj zemlji, hrišćani se ne moraju grozničavo držati poslednjih mrvica života na ovoj zemlji. Ni je potrebno prihvatiti ili ponuditi sve moguće medicinske tretmane samo zato da se produži proces umiranja.

Zbog svoje spremnosti da brinu za celog čovjeka, adventisti su zainteresirani za fizičku, duševnu i duhovnu brigu umirućih. Zbog toga nude sledeća biblijski utemeljena načela:

1. Osoba koja se približava kraju svog života, a sposobna je razumeti, zaslužuje da zna istinu o svom stanju, mogućnostima tretmana i mogućim rezultatom. Ne treba skrivati istinu već je izneti u hrišćanskoj ljubavi i osetljivosti prema pacijentovim ličnim i kulturnim prilikama (Ef 4,15).

2. Bog je ljudskim bićima dao slobodu izbora i očekuje da tu slobodu odgovorno koriste. Adventisti veruju da se ova sloboda odnosi i na odluke o medicinskoj brizi. Nakon što zatraži božansko vodstvo i razmotri interese svih koji će biti zahvaćeni odlukom (Rim 14,7) kao i medicinski savet, osoba koja je sposobna sama odlučiti, treba zaključiti hoće li prihvatiti ili odbaciti medicinske intervencije za produženje života. Takve ljude ne treba prisiljavati da se podvrgnu medicinskom tretmanu koji smatraju neprihvatljivim.

3. Božji plan za ljude jeste da budu negovani u porodici i verskoj zajednici. Odluke vezane uz ljudski život najbolje je doneti u okviru zdravih porodičnih odnosa nakon razmatranja saveta medicine (1. Mojs. 2,18; Mk 10,6-9; 2.Mojs. 20,12; Ef 56). Kad umiruća osoba nije u stanju dati pristanak ili odlučiti koja bi joj medicinska intervencija više odgovarala, takve odluke treba doneti osoba koju je samrtnik izabrao. Ako takva osoba nije izabrana, onda odluku treba doneti neko blizak umirućoj osobi. Osim u izuzetnim prilikama, zdravstveni ili pravni stručnjaci trebaju odluke o medicinskim intervencijama za umiruću osobu prepustiti onima koji su joj najbliži. Želje i odluke je najbolje izraziti pismeno vodeći računa da budu u skladu s postojećim zakonskim propisima.

4. Hrišćanska ljubav je praktična i odgovorna (Rim 13,8-10; 1 Kor 13; Jak 1,27; 2,14-17). One ne negiraju vjeru niti zahteva da ponudimo ili prihvatimo medicinske intervencije kojih opterećenje nadilazi moguće dobrobiti. Na primjer, kad medicinska briga samo održava fizičke funkcije, bez nade da će se pacijentu vratiti svest, beskorisna je i može se čiste savesti uskratiti ili povući. Isto tako se medicinski tretman u svrhu produžavanja života može izostaviti ili zaustaviti ako samo dodaje pacijentovim patnjama ili nepotrebno produžava proces umiranja. Svaki postupak treba biti učinjen u skladu sa zakonskim ovlastima.

5. Premda hrišćanska ljubav može dovesti od uskraćivanja ili povlačenja medicinskih intervencija koje samo povećavaju patnje ili produžuju umiranje, adventisti ne praktikuju "milosrdno umorstvo" niti pomažu u samoubistvu (Post 9,5.6; Izl 20,13; 23,7). Adventisti se protive aktivnoj eutanaziji, namernom oduzimanju života osobi koja pati ili umire.

6. Hrišćansko saučešće zahteva olakšanje patnji (Mt 25,34-40; Lk 10,29-37). U brizi za umirućeg, hrišćanska je dužnost olakšati bol i patnju koliko je to god moguće, ali bez aktivne eutanazije. Kad postane jasno da medicinska intervencija neće izlečiti pacijenta, primarni cilj brige prelazi na olakšanje patnje.

7. Biblijsko načelo pravde nalaže da se posebna pažnja posveti potrebama nezaštićenih i zavisnih o drugome (Ps 82,3.4; Priče 24,11.12; Isa 1,1-18; Mih 6,8; Lk 1,53-54). Zbog njihove ranjivosti treba posebno nastojati da se prema umirućim osobama postupa čuvanjem njihovog dostojanstva i bez diskriminacije. Briga za umirućeg treba biti zasnovana na duhovnim i medicinskim potrebama i odlukama koje su izrazili, a ne na oceni njihove društvene vrednosti (Jak 2,1-9).

U nastojanju da primene ova načela, adventisti crpe nadu i hrabrost iz činjenice da Bog odgovara na molitve svoje dece i da je u stanju činiti čuda za njihovo dobro (Ps 103,1-3; Jak 5,13-16). Sledeći Isusov primer oni se mole da u svemu prihvate Božju volju (Mt 26,39). Sigurni su da se mogu pozvati na Božju snagu da im pomogne u brizi za fizičke i duhovne potrebe onih koji pate i umiru. Svesni su da je Božja milost dovoljna da ih osposobi za trpljenje (Ps 50,14.15). Veruju da je večni život za sve koji veruju u Isusa osiguran u trijumfu Božje ljubavi.

Ovu je izjavu odobrio i prihvatio Izvršni odbor Generalne konferencije Hrišćanske adventističke crkve 9. oktobra 1992. na godišnjem zasedanju u Silver Springsu, saveznoj državi Maryland u SAD-u.